

HISTORIOGRAFSKI ČASOPIS MEĐUNARODNOG ZNAČAJA

(PRILOZI, BR. 47, UNIVERZITET U SARAJEVU – INSTITUT ZA HISTORIJU, SARAJEVO, 2018, STR. 331)

Ovaj broj eminentnog časopisa *Prilozi* izlazi u godini kada se navršava šezdeset godina od osnivanja Instituta za historiju u Sarajevu. Na osnovu Zakona o organizaciji naučnog rada (1957), u avgustu 1958. godine donesena je Uredba o osnivanju Instituta za proučavanje istorije radničkog pokreta u Sarajevu. Ipak, svoju samostalnu djelatnost Institut je započeo u januaru 1959. godine. Formiran je u vrijeme kada su u Bosni i Hercegovini stvarani početni koraci ka organiziranom znanstvenom radu generalno, a sa osnivanjem Instituta postavljeni su realni uslovi za sistematski rad na polju historiografije. Institut je započeo rad sa neiskusnim kadrom i bez oslonca na tradiciju organiziranog znanstvenog rada. Kako ovaj kadar nije mogao zadovoljiti zahtjeve jedne ozbiljne znanstvene ustanove, Institut se od 1960. godine fokusirao na prijem mlađeg kadra koji se usavršavao na znanstvenim institucijama u Jugoslaviji i inostranstvu. Primarni zadatak Instituta u prvih deset godina rada bio je proučavanje historije radničkog pokreta i narodne revolucije. Prema Zakonu o Institutu za istoriju od 31. januara 1973. godine, Institut za istoriju radničkog pokreta je nastavio rad pod nazivom Institut za istoriju. Promjeni naziva prethodile su godine rada i sticanja iskustva. Obezbijeđeni su materijalni i kadrovski uslovi za proširenje programskih orijentacija na izučavanje historije Bosne i Hercegovine, počevši od srednjeg vijeka do najnovijeg doba. Od 2016. godine Institut za istoriju postaje Institut za historiju, uz dodatak Univerzitet u Sarajevu. Prvi broj časopisa *Prilozi za istoriju radničkog pokreta* izašao je 1965. godine; od 1973. godine časopis izlazi pod imenom *Prilozi*. Kao i Institut, i *Prilozi* su imali faze razvoja, koje su prepoznatljive i kroz promjene naziva časopisa, ali i kroz teme koje su obrađivane, iz kojih se, također, prepoznaje rast i sazrijevanje Instituta i njegovih suradnika. (Боровчанин и Карабеговић, 1988: 5–31; Zadro, 2005: 408–410)

Već u prvim brojevima *Priloga* (shodno tretiranoj problematici i učešću spoljnih suradnika u redakcionom odboru) prepoznatljiva je

stalna tendencija ka njegovoj otvorenosti i internacionalizaciji, što je karakteristika koja se uočava i u broju časopisa koji ćemo predstaviti u ovom radu. Časopis počinje *Sadržajem* i tekstom *Riječ urednice* (7–8), u kojem glavna i odgovorna urednica Hana Younis objašnjava organizacione promjene u radu Instituta, koje su prepoznatljive i u ovom broju časopisa, te predstavlja strukturu radova i ukazuje na činjenicu da autori radova pripadaju potpuno novoj generaciji historičara. U ovom broju časopisa objavljeno je ukupno 14 radova u odjeljku *Članci i rasprave* i sedam prikaza novih publikacija. Nakon odjeljka *Prikazi* (295–325) slijedi *Indeks autora* (327) i *Upute saradnicima* (329–331).

U prvom radu sa naslovom „Putna stanica *Ad Drinum*“ (11–30), autor Goran Popović, na osnovu analize sadržaja Pojtingerove karte i rezultata ranijih istraživača, te proučavanja arheoloških nalaza na terenu, nastoji preciznije utvrditi lokaciju putne stanice *Ad Drinum*, koja se prema Pojtingerovoj karti nalazi na putnom pravcu *Sirmium–Argentaria*. Prema jedinom pisanom historijskom izvoru za ovu putnu komunikaciju (*Tabula Peutingeriana*), stanica *Ad Drinum* udaljena je od *Sirmiuma* 45 rimskih milja (oko 66 km); rastojanje između *Argentarie* i stanice *Ad Drinum* nije predstavljeno na Pojtingerovoj karti. Pored ove putne stanice, na putnom pravcu *Sirmium–Argentaria* nalazi se i putna stanica *Gensis*, koja se tradicionalno locira u selu Lešnice, na desnoj obali Drine. Argumentirajući svoje stavove, Goran Popović odbacuje navode Amija Boua (Ami Boué), Hajnriha Kiperta (Heinrich Kiepert), Konrada Milera (Konrad Miller) i Ive Bojanovskog, istraživača koji su u različitim vremenima i koristeći različite metode i izvore, ipak došli do istog pogrešnog zaključka, da se putna stanica *Ad Drinum* nalazila na mjestu današnjeg Zvornika. Autor Popović odbacuje navode i Esada Pašalića, koji je, potpuno zanemarujući Pojtingerovu kartu, *Ad Drinum* locirao kod današnjeg sela Drinjača i zaključuje da su dokazi (koje autor iznosi i obrazlaže) za ubikaciju ove putne stanice u blizini sela Skočić daleko relevantniji od onih kojima se dokazivalo da je lokacija putne stanice *Ad Drinum* u Zvorniku ili selu Drinjača.

Edin Veletovac autor je preglednog znanstvenog rada „Prilog poznavanju najranije historije kršćanstva na širem području grada Sarajeva“ (31–44) u kojem – proučavajući (kroz radove arheologa i historičara) ostatke podnog mozaika (pronađenog na lokalitetu Carina), lokalitet kasnoantičke crkve Gradac na Ilinjači (Ilidža) i lokalitet Tekija (Ilijaš) – navodi da je prilično jasno da prve tragove kršćanstva, vezane za prostor šire okoline grada Sarajeva, treba tražiti u drugoj polovini IV

stoljeća. S obzirom na to da podni mozaik potiče iz IV stoljeća, da je crkva u Gracu najvjerojatnije izgrađena početkom VI stoljeća, kada je izgrađen i kapitel sa lokaliteta Tekija, autor smatra da vremenski raspon između tri objekta ukazuje na sporost širenja kršćanstva u unutrašnjosti provincije Dalmacija. Ovaj zaključak se slaže sa navodima da se kršćanstvo pojavilo kasno i širilo sporo, zbog geografske udaljenosti i opće nerazvijenosti unutrašnjeg dijela provincije Dalmacija, ali i konzervativnosti lokalnog stanovništva po pitanju autohtonih kultova.

Problemom sudskog dokazivanja očinstva za „nezakonitu“ djecu u Bosni i Hercegovini na kraju XIX i početku XX stoljeća bavi se Hana Younis u radu pod naslovom: „*Nezakonita* djeca pred zakonom – dokazivanje očinstva u Bosni i Hercegovini na razmeđu 19. i 20. stoljeća“ (45–67). Autorica nam iznosi saznanja o tretiranju nezakonite djece u posljednjim decenijama osmanske vlasti (kada je problem „nezakonite“ djece bio mnogo širi nego što je društvo to priznavalo) i ukazuje na povećanje broja nezakonite djece nakon austrougarske okupacije, kada se u društvu ustaljuju novi običaji i moralne vrijednosti. U komplikovanom sistemu gdje se sudska nadležnost dijelila na vjersku i građansku, posebno je teško bilo dokazivanje očinstva za strane u parnici različite vjerske pripadnosti. Ovu konfuziju riješila je Zemaljska vlada naredbom (5. 8. 1894) kojom se nadležnost za dokazivanje očinstva dodjeljuje građanskim sudovima. Postupak za dokazivanje očinstva pokretale su uglavnom majke djece, sa ciljem obezbjeđenja alimentacije za dijete, što je automatski postajala obaveza sudski utvrđenog oca djeteta. Autorica je rekonstruisala i dva karakteristična primjera dokazivanja očinstva u sudskoj praksi, te tabelarno, po godinama, predstavila broj krštene „nezakonite“ djece u župi Sv. Anto u Sarajevu, obuhvatajući period od 1884. do 1918. godine.

„Konkubinatu u Bosni i Hercegovini na prijelomu 19. i 20. stoljeća“ (69–90) naslov je rada Amile Kasumović u kojem – na temelju analize arhivske građe, periodike i sekundarnih izvora – piše da su najčešći uzroci formiranja izvanbračnih zajednica (konkubinata – u koje su parovi dobrovoljno stupali, živjeli u zajedničkom domaćinstvu i dijelili bračnu postelju) bili: siromaštvo, različit socijalni status para, nepriostajanje roditelja i vjerske prepreke (nemogućnost razvoda, šerijatske prepreke, nemogućnost sklapanja četvrtog braka i slično). Dalje u radu autorica obrazlaže odnos vjerskih zajednica prema konkubinatu i zaključuje da su vjerske zajednice bile posebno zabrinute zbog pojave konkubinata i često su u pomoć prizivale Zemaljsku vladu, koja se sla-

gala sa konstatacijom da takve zajednice ugrožavaju javni moral, ali se uglavnom pridržavala naredbe iz 1891. godine, koja je propisivala da kotarske političke oblasti mogu djelovati samo ukoliko je riječ o kaznenom činu ili izazivanju javnog nemira i sablazni. U suprotnom slučaju, rješavanje konkretnog problema prepuštano je nadležnim vjerskim institucijama. Stavovi stanovništva o divljim brakovima bili su različiti, a kretali su se od odobravanja do osude, zavisno od sredine i konkretnih okolnosti koje su dovodile do stvaranja konkubinata.

Stručni rad pod naslovom „Bosna i Hercegovina u očima Poljaka – poljski putopisi o Bosni i Hercegovini u austrougarskom razdoblju“ (91–105) napisao je Tomasz Jacek Lis koji nam predočava i objašnjava opise klimatskih, društvenih, političkih, privrednih, vjerskih i kulturnih prilika u dijelovima Bosne i Hercegovine, koje su poljski putopisci posjećivali i opisivali u periodu od 1878. do 1918. godine. Putovanja su počinjali od Slavenskog Broda, odakle su išli ka Banjaluci, Sarajevu i Mostaru. Posjećivali su nekada i Jajce, Travnik i Tuzlu. Uglavnom su bili zainteresirani za muslimane i njihovu kulturu, nešto manje za katolike; vrlo rijetko su pisali o pravoslavicima i Jevrejima. Smatrali su da je Bosna i Hercegovina u vrijeme osmanske vlasti bila zaostala, praznovjerna i mračna zemlja, koja je sa dolaskom Austrougarske istrgnuta iz istočnog barbarskog svijeta i vraćena zapadnoj civilizaciji. Sav napredak koji su uočavali, pa i suživot pripadnika različitih vjera, pripisivali su rezultatima austrijske politike. Takve stavove putopisaca autor objašnjava njihovim nepoznavanjem bosanskohercegovačke povijesti i građenju (stereotipnih) mišljenja o njenom napretku, na temelju propagande Zemaljske vlade. Smatra da su poljski putopisi jednostrani i tendenciozni.

Pregledni naučni rad, „Pokušaj saradnje srpskih i muslimanskih elita u finansijama pred Prvi svjetski rat“ (107–120), autora Muhameda Nametka, rasvjetljava motive suradnje srpskih i muslimanskih elita, u formi osnivanja muslimansko-srpske agrarne banke kao pandana Privilegovanoj agrarnoj i komercijalnoj banci, osnovanoj 20. januara 1909. godine, sa namjerom finansiranja otkupa kmetova. Međutim, stvarna namjera osnivača bila je prodor mađarskog kapitala na bosanskohercegovačko tržište, čemu su se suprotstavljali domaći poslovni krugovi, smatrajući da u zemlji postoji dovoljno neiskorištenog kapitala. Osnivanje banke sa domaćim kapitalom omogućilo bi Srbima povoljnija sredstva za otkup kmetova, dok bi muslimanski poslovni krugovi dobili mogućnost za plasiranje svog kapitala. Do osnivanja zajedničke banke

ipak nije došlo, jer je muslimanska elita pred početak rata napustila kurs suradnje sa Srbima i okrenula se hrvatskoj opciji. Autor je opisao i predhistoriju srpsko-muslimanske suradnje na ovom planu i na kraju detaljnije predstavio uzroke i posljedice neuspjeha te suradnje.

O neophodnosti historijskog i arhivističkog pristupa proučavanju upravnih institucija Bosne i Hercegovine na primjeru proučavanja (ukazivanja na osnovne karakteristike) razvoja sarajevske moderne gradske uprave (Gradskog poglavarstva) i predstavljanja sadržaja dva arhivska fonda (*Gradsko poglavarstvo grada Sarajeva* i *Vladin povjerenik za zemaljski glavni grad Sarajevo*) fundamentalna za rekonstrukciju razvojnih faza sarajevske gradske uprave, piše Hasan Zaimović u radu „Sarajevska gradska uprava: presjek organiziranja i djelovanja upravnih institucija na području grada Sarajeva 1878–1945.“ (121–142) Pomenuti fondovi, kao nacionalni spomenici Bosne i Hercegovine (od 2009), čuvaju se u Historijskom arhivu Sarajevo.

Proučavajući prvenstveno arhivsku građu iz Hrvatskog državnog arhiva i druge izvore, Siniša Lajnert je napisao rad pod naslovom „Dioničarsko društvo vicinalne željeznice Vinkovci–Brčko (1886–1940)“ (143–169), u kojem je izložio rekonstrukciju osnivanja, poslovanja i ukidanja Dioničarskog društva vicinalne željeznice Vinkovci–Brčko. Vicinalna željeznica je lokalna željeznica u privatnom vlasništvu, koja je bila od ekonomskog interesa za područja kroz koja je prolazila. Pruga Vinkovci–Gunja otvorena je 1886. godine, a pruga Gunja–Brčko 1894. godine. Država je davala koncesije (na 90 godina) privatnim ili pravnim licima za izgradnju vicinalnih željeznica, a na sebe je preuzimala obavezu da će po njihovoj izgradnji pruge uzeti u eksploataciju. Željeznica Vinkovci–Brčko imala je veliki promet drvetom i voćem. Nakon velikih društveno-političkih promjena, Dioničarsko društvo vicinalne željeznice Vinkovci–Brčko likvidirano je 1940. godine.

Središnja tema rada „Škole sa njemačkim nastavnim jezikom u Bosni i Hercegovini (1918–1941)“ (171–195) jeste praćenje položaja njemačke nacionalne manjine u Bosni i Hercegovini između dva svjetska rata kroz proučavanje škola sa njemačkim jezikom. Autor rada Enes S. Omerović analizirao je položaj škola za njemačku nacionalnu manjinu kroz odredbe prosvjetnih zakona: ukazao je na osnovne karakteristike udžbenika, nastavnih planova i programa, te iznio broj škola i učitelja. Osnovna tendencija prosvjetne politike novih organa vlasti (nakon 1918) bila je smanjiti broj škola sa stranim nastavnim jezicima, formiranim u doba austrougarske vlasti, a preostali broj staviti pod čvrstu

kontrolu države. Do 1918. godine u Bosni i Hercegovini je otvoreno 40 osnovnih, četiri više djevojačke i dvije srednje škole sa njemačkim nastavnim jezikom. Već 29. novembra 1918. godine nova vlast je donijela naredbu da se odmah zatvori osam osnovnih i četiri više djevojačke privatne i konfesionalne škole sa njemačkim jezikom. Godine 1924. u Bosni i Hercegovini je radilo ukupno 9 osnovnih škola u kojima se nastava odvijala na njemačkom jeziku; iste godine nastavu na njemačkom jeziku pohađalo je 985 učenika, u 10 osnovnih škola ili odjeljenja sa njemačkim nastavnim jezikom.

U radu slikovitog naslova „Ustaša na orijentu: samouki diletant u diplomatskoj misiji kvislinške države“ (197–215), Muhidin Pelesić (na temelju arhivskih dokumenata i relevantne literature) opisuje psihički profil Munira Šahinovića Ekremovog i njegov neuspješni diplomatski pokušaj da isposluje uzajamno priznanje između Nezavisne države Hrvatske (NDH) i Turske Republike. Nedovoljno obrazovan (prema podacima iz 1932. godine završio je 5 razreda gimnazije), samouk, sujetan, megaloman, sklon uživanju opijuma, Munir Šahinović Ekremov sebe je doživljavao drugačijim od sredine u kojoj se rodio. Izabrao je pripadati hrvatskoj naciji i ustaškoj ideologiji. „Gurao“ se među književnike, međutim, književni kritičari su ga istisnuli iz tog kruga (1932). Sa proglašenjem NDH, Šahinović Ekremov postaje šef kabineta potpredsjednika vlade NDH Osmana Kulenovića. Režim NDH je namjeravao, međusobnim priznanjem sa što većim brojem država, priskrbiti veći značaj na međunarodnom planu. Što se tiče Turske Republike, u tom slučaju, NDH je smatrala da će tim potezom, osim povećanja međunarodnog ugleda, za svoju ideologiju pridobiti i što veći broj bosanskomuslimanskog stanovništva. Špijunsko-diplomatska misija, na čijem čelu je bio Munir Šahinović Ekremov, nije uspjela zbog njegove nestručnosti i nepoznavanja ideološko-političke orijentacije Turske Republike. Turska nije priznala NDH. Zbog svoje sigurnosti i opstanka, ostala je neutralna u Drugom svjetskom ratu, a većina bosanskih muslimana (Bošnjaka) nije priznala NDH kao svoju državu, piše autor Pelesić.

Rad Adnana Jahića pod naslovom „Odnos Islamske vjerske zajednice Nezavisne Države Hrvatske prema vojno-političkoj akciji hafiza Muhameda ef. Pandže u jesen 1943. godine“ (217–228) govori o odnosu Islamske vjerske zajednice i vlasti NDH prema odlasku Muhameda ef. Pandže „u šumu“ 20. oktobra 1943. godine, kada napušta Sarajevo sa ciljem mobiliziranja sunarodnjaka u jedinice muslimanskog oslobodilačkog pokreta. U izvještaju Ministarstva oružanih snaga NDH od 14.

oktobra 1943. godine, Pandža je okvalifikovan kao protivnik NDH i germanofil koji će uz pomoć Njemačke raditi na ostvarenju autonomije Bosne i Hercegovine, a na štetu NDH. Islamska vjerska zajednica nije se politički odredila prema Pandžinom odlasku i njegov slučaj ograničila je na reguliranje radno-pravnog statusa, koji je riješen 1944. godine kada su mu priznata prava iz radnog odnosa. Nakon partizanskog zarobljavanja (10. 11. 1943), sedmomjesečnog pritvora u zatvoru u Zagrebu (januar–avgust 1944) i života pod prismotrom hrvatske vlasti, (avgust 1944 – mart 1945), Pandža bježi u Sarajevo, gdje ga komunistička vlast osuđuje na 15 godina zatvora i konfiskaciju cjelokupne imovine. Autor Jahić smatra da će novi podaci koje nudi baciti tračak novog svjetla – u magli mnogobrojnih pitanja i kontroverzi – na ovaj slučaj.

Rekonstruišući životnu dionicu Juraja Mareka kao informbiroovca, Draženko Ćurović u radu „Сарајевски информбироовац: Јурај Марек“ (229–246) nudi obrazac za ilustraciju sličnih sudbina većine drugih informbiroovaca. Po objavljivanju Rezolucije Informbiroa (IB-a) u junu 1948. godine, većina članova Pokrajinskog komiteta Komunističke partije Jugoslavije za Bosnu i Hercegovinu (PKKPJ za BiH) nije u cijelosti prihvatila stavove Centralnog komiteta (CK) KPJ. Među njima se našao i Juraj Marek. Međutim, nakon zajedničke sjednice Politbiroa CKKPJ i PKKPJ za Bosnu i Hercegovinu, održane 7. jula 1948. godine u Beogradu, bosansko partijsko rukovodstvo je uvidjelo greške i prihvatilo politiku Centralnog komiteta. Juraj Marek je također uvjerio sebe u pogrešan stav i promijenio mišljenje, međutim, njegovi unutrašnji lomovi i kolebanja nisu ostali nepoznati organima vlasti – isključen je iz Partije i uhapšen u martu 1949. godine. Marek će kao revidirac završiti na Golom otoku sa statusom sobnog starješine koji je imao obavezu da prevaspitava ostale koji nisu revidirali. Nakon puštanja na slobodu, postao je profesor srpsko-hrvatskog jezika, ali njegov rad je ostao pod budnim okom vlasti i dugo godina nakon normalizacije odnosa sa Sovjetskim savezom.

U radu „Abdići među nama – odjeci afere *Agrokomerc* u Zenici“ (247–267), Mirza Džananović je detaljno rekonstruisao pojavu, tok i okončanje afere „*Agrokomerc*“ u Zenici, uglavnom na temelju tekstova objavljenih u lokalnim listovima *Naša riječ*, *Metalurg* i *Delegatska tribina*. U teškim društveno-ekonomskim prilikama, 3. septembra 1987. godine, u Zenici se javljaju prve informacije o aferi „*Agrokomerc*“. Uskoro je otkriveno da je „RMK – promet“ [organizaciona jedinica Rudarsko-metalurškog kombinata (RMK) Zenica], sklappala poslovne

ugovore sa „Agrokomercom“, koji su potencijalno štetni, iako su rukovodioci tvrdili obrnuto. Nakon brojnih sastanaka rukovodećih organa, ukupna odgovornost pripala je predsjedniku Poslovnog odbora RMK Stanku Tomiću i suradnicima. Pod pritiskom optužbi za društveno štetan rad, iznijetih na Desetoj sjednici Centralnog komiteta Saveza komunista Bosne i Hercegovine (CKSKBiH) 23. oktobra 1987. godine, Tomić je podnio ostavku na članstvo u CKSK Jugoslavije, a uskoro su nastavljene istrage oko veze RMK sa „Agrokomercom“. Tomić je smijenjen, slučaj je završio na sudu i okončan je oslobađajućom presudom. Autor smatra da je „afera“ bila zapravo predstava za javnost kojom se skretala pažnja sa teške ekonomske situacije u RMK Zenica, koju ugovori (koji su bili čisto ekonomskog karaktera) sa „Agrokomercom“ nisu ni poboljšali niti učinili lošijom.

U članku „Vojna operacija *Čagalj* i događaji na području Mostara juna 1992. godine“ (269–291), autorica Zilha Mastalić Košuta, na temelju velikog broja izvora, piše o pomenutoj vojnoj operaciji kojom je komandovao general Janko Bobetko [komandant Glavnog stožera Hrvatskog vijeća obrane (GSHVO) i komandant svih jedinica Hrvatske vojske (HV) na Južnom vojištu]. Prema odluci Kriznog štaba općine Mostar od 29. aprila 1992. godine, odbrana Mostara povjerena je HVO-u i Ministarstvu unutrašnjih poslova; Samostalni mostarski bataljon bio je pod komandom HVO-a do sredine jula iste godine. Cilj operacije bio je ovladavanje cijelom mostarskom općinom, Stocem i Blagajem, koji su bili zaposjednuti od strane Jugoslovenske narodne armije (12. maja 1992, od II i IV vojne oblasti JNA formiran je *Hercegovački korpus* Vojске Srpske republike BiH), čije ostvarenje bi stvorilo povoljne preduvjete za završnu operaciju na Južnom vojištu; deblokiranje Dubrovnika i protjerivanje neprijatelja sa ukupne teritorije Hrvatske zajednice Herceg-Bosna. Nakon uspostave kontrole nad Mostarom, Bobetko je vojnu i civilnu vlast predao Mati Bobanu. Odbrambene snage Mostara su u svom napredovanju zaustavljene na ulazu u Nevesinje. O razlozima zaustavljanja vojne akcije postoje različita objašnjenja, koja autorica iznosi i obrazlaže.

Svako ozbiljno profesionalno bavljenje historiografijom Bosne i Hercegovine nije moguće bez konsultovanja časopisa *Prilozi*, ali i ostalih kapitalnih publikacija nastalih u okviru rada Instituta za historiju u Sarajevu. Osnivanje ovog Instituta predstavljalo je jezgru razvoja profesionalne bosanskohercegovačke historiografije. Realizacija projekata u njegovom kasnijem radu, predstavljenih kroz objavljene brojeve čas-

pisa, monografija (doktorskih disertacija), zbornika dokumenta, memoarske građe, reprint izdanja listova i drugih knjiga, ukazuje na rast i napredak historijske znanosti u Bosni i Hercegovini. Pored mnogobrojnih znanstvenih skupova u organizaciji Instituta, ovdje treba izdvojiti skupove pod nazivom: *Savjetovanje o historiografiji Bosne i Hercegovine (1945–1982)* i *Historiografija o Bosni i Hercegovini (1982–1999)*. Prvi je održan 11. i 12. 2. 1982, a drugi 4. i 5. 2. 1999. godine u Sarajevu. Skupovi su generirali dvije relevantne publikacije (ANU BiH, Posebna izdanja, knj. LXV, Sarajevo 1983 i *Prilozi*, br. 29, 2000) neophodne za uvod u ozbiljno proučavanje bilo kojeg perioda bosanskohercegovačke povijesti. Radovi objavljeni u 47. broju *Priloga* svojim metodološkim postavkama i izborom tema potvrđuju da su njihovi autori (pripadnici nove generacije historičara) dostojni preuzimanja uloge nosilaca razvoja historijske znanosti u Bosni i Hercegovini.

LITERATURA

- Боровчанин, Д., Карабеговић, И. (1988). „30 година постојања и рада Института за историју у Сарајеву“. *Прилози*, 24, 5–31.
- Zadro, D. (2005). „Prilozi 29“, Institut za istoriju u Sarajevu, Sarajevo 2000, 478 str. *Radovi*, 37, 408–410.